

Onsdagen den 20 januari

Kl. 09.00–10.38
16.00–16.03

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 16, 17 och 18 december justerades.

§ 2 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade
att *Mikael Oscarsson* (KD) avsåg sig uppdraget som suppleant i finansutskottet,
att *Penilla Gunther* (KD) avsåg sig uppdraget som suppleant i kulturutskottet och
att *Andreas Carlson* (KD) avsåg sig uppdraget som suppleant i arbetsmarknadsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Kristdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Andreas Carlson* som suppleant i finansutskottet, *Lars-Axel Nordell* som suppleant i kulturutskottet samt *Penilla Gunther* som suppleant i arbetsmarknadsutskottet.

Förste vice talmannen förklarade valda till

suppleant i finansutskottet
Andreas Carlson (KD)

suppleant i kulturutskottet
Lars-Axel Nordell (KD)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Penilla Gunther (KD)

§ 4 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2015/16:312

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:312 Elområden, kärnkraftsavveckling och pris-skillnader

av Jonas Jacobsson Gjörtler (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 2 februari 2016. Energiministern har inte möjlighet besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 18 januari 2016

Miljö- och energidepartementet

Ibrahim Baylan (S)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2015/16:79 till skatteutskottet

Motioner

2015/16:3294, 3304 och 3308 till arbetsmarknadsutskottet

2015/16:3297 till trafikutskottet

2015/16:3299, 3303 och 3309 till socialutskottet

2015/16:3295, 3301, 3311 och 3314 till justitieutskottet

2015/16:3296 och 3315 till näringsutskottet

2015/16:3305 till socialutskottet

2015/16:3306 och 3307 till näringsutskottet

2015/16:3298 och 3302 till försvarsutskottet

2015/16:3300 och 3310 till utbildningsutskottet

EU-dokument

KOM(2015) 614 till miljö- och jordbruksutskottet

KOM(2015) 667 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 14 mars 2016*.

§ 6 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Prot. 2015/16:55
20 januari

*Uppföljning av
riksdagens tillämpning
av subsidiaritets-
principen*

Konstitutionsutskottets betänkande 2015/16:KU5
Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen
föredrogs.

Anf. 1 EMANUEL ÖZ (S):

Herr talman! KU5 handlar om uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen. Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § riksdagsordningen följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. I detta betänkande till riksdagen redovisas resultatet av den uppföljning som har gjorts under 2014. I betänkandet har även yttranden inhämtats från andra riksdagsutskott.

Subsidiaritetsprincipen som princip handlar om att beslut ska fattas så effektivt och så nära medborgarna som möjligt. Den används för att avgöra om en fråga ska beslutas på EU-nivå eller hos medlemsstaterna. Detta är en viktig fråga som förtjänar betydligt mer uppmärksamhet än den har fått hittills, herr talman, eftersom den egentligen handlar om maktfördelningen mellan de nationella parlamenten och Europeiska unionen. Det är även ur demokratisk synpunkt viktigt att de svenska medborgarna känner att beslut som fattas inte ligger långt ifrån dem och att beslut är förankrade i den svenska vardagen.

Jag ska också tillägga att de nationella parlamentens inflytande kom att stärkas i samband med godkännandet av Lissabonfördraget, bland annat genom den möjlighet till subsidiaritetsprövning som infördes och möjligheten att avge en subsidiaritetsvarning. Det är viktigt att riksdagen tillämpar den möjlighet Lissabonfördraget skapade och att vi tillsammans med andra nationella parlament antingen kan påverka innehållet i ett lagförslag eller till och med förhindra att lagförslaget behandlas vidare.

Herr talman! Jag tänker kommentera några valda delar i detta betänkande som jag ändå tycker är viktiga att lyfta fram.

Den första delen handlar om EU-kommissionens motiveringar. Enligt artikel 5 i protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna ska utkastet till lagstiftningsakter motiveras med avseende på just subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Detta gäller oavsett om kommissionen eller någon annan är förslagsställaren.

En brist vi har kunnat konstatera sedan tidigare och som dessvärre kvarstår har att göra med kommissionens motiveringar till dess lagförslag, det vill säga motiveringarna till att ett lagförslag passar bäst att beslutas på unionsnivå. Uppföljningen i det här betänkandet omfattar 58 subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under 2014. Bland dessa sänkades 9 av 58 utkast, det vill säga 15 procent av alla utkast. Detta innebär i och för sig en kvantitativ förbättring jämfört med den förra uppföljningen, som gjordes 2014 och gällde 2013 års subsidiaritetsprövningar.

Flera av de utskott som har fått uttala sig i frågan har i sina yttranden till konstitutionsutskottet redogjort för att vissa motiveringar är bristfälliga då de är ofullständiga eller kortfattade, eller att motiveringar helt saknats. Detta försvårar för de nationella parlamenten att bedöma om ett förslag är förenligt med subsidiaritetsprincipen eller inte. Enligt utskottets

mening utgör detta en svaghet i lagstiftningsprocessen inom unionen, vilket kommissionen ytterst bär ansvaret för.

Det är därför viktigt att det klart framgår hur kommissionen har resonerat för att komma fram till om förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen eller inte. Här vill konstitutionsutskottet ändå erinra om att kommissionen och andra förslagsställare har en absolut skyldighet att motivera sina utkast till lagstiftningsakter i fråga om subsidiaritetsprincipen, i enlighet med protokoll nr 2.

Vi noterar även att kommissionen under flera år, senast i sitt meddelande om en ny EU-agenda för bättre lagstiftning för bättre resultat, har framhållit att förslag ska åtföljas av en bättre motivering – särskilt när det gäller subsidiaritetsprincipens tillämpning. Detta är bra, men det återstår en hel del innan kommissionen uppfyller kraven i protokollet. Jag ser fram emot det fortsatta arbetet från kommissionens håll i denna del. Riksdagen bör dock ändå i sin kommunikation med kommissionen understryka vikten av att utkast till lagstiftningsakter motiveras och att dessa motiveringar är utförliga.

Herr talman! Den andra punkten jag skulle vilja beröra har att göra med kontakterna mellan de nationella parlamenten. Konstitutionsutskottet har vid upprepade tillfällen betonat värdet av informationsutbyte mellan de nationella parlamenten, vilket vi här återigen framhåller.

Mot denna bakgrund bad utskottet i detta betänkande även om en kommentar från de andra utskotten till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information i pågående subsidiaritetsprövningar. Det konstateras, liksom vid flera tidigare uppföljningar, att inget av utskotten har haft några kontakter med andra nationella parlament.

Här vill jag ändå påpeka, herr talman, att det om vi inte kommunicerar med andra nationella parlament faktiskt finns risk att vi går miste om rätt så viktig information. Vi går även miste om möjligheten att uppnå de gränsvärden som finns i fördraget så att vi skulle kunna påverka innehållet i eller rent av stoppa ett lagförslag.

För att säkra ett effektivt utövande av de parlamentariska befogenheter vi ändå får när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen krävs ett utökat samarbete mellan de nationella parlamenten. Denna fråga anser jag måste diskuteras med större allvar och i större utsträckning, och i den diskussionen bör vi någonstans rannsaka oss själva och titta på vad vi har gjort samt vad vi kan göra mer i vår strävan efter bättre samarbete i dessa avseenden.

I sammanhanget vill jag framhålla att riksdagens representant vid EU:s institutioner är en möjlig väg till informationsutbyte med andra nationella parlament. Flera av utskotten har lämnat yttranden till KU och har haft kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner, och de framhåller att dessa fungerar väl. Det är i och för sig en konstruktiv del på vägen mot förbättring, men det är inte fullt tillräckligt för att i praktiken kunna uppfylla syftet med subsidiaritetsprövningen.

Det sista jag skulle vilja nämna innan min talartid tar slut har att göra med IPEX, herr talman. Konstitutionsutskottet har även i den delen begärt en kommentar från de utfrågade utskotten om inhämtande av information från databasen IPEX. Det har framkommit uppgifter om att informationen i IPEX varken är fullständig eller relevant när utskotten har behandlat subsidiaritetsärenden. Det görs gällande att det till exempel saknas uppgifter

från en del medlemsstater eller att informationen inte finns på engelska utan bara på originalspråken.

Det är flera utskott som framhåller den begränsade nyttan med den här databasen och anser att IPEX behöver förbättras för att kunna bli ett bra stöd för handläggningen av den här sortens ärenden. Riksdagen bör därför verka för att IPEX utvecklas till att bli ett effektivare verktyg för informationsutbyte mellan de nationella parlamenten.

Med det sagda, herr talman, yrkar jag på godkännande av utskottets anmälan i betänkande nr 5.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 7 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

Konstitutionsutskottets betänkande 2015/16:KU7
Justitieombudsmännens ämbetsberättelse (redog. 2015/16:JO1)
föredrogs.

Anf. 2 EMILIA TÖYRÄ (S):

Herr talman! Justitieombudsmännens ämbetsberättelse behandlas årligen av konstitutionsutskottet. I samband med att berättelsen överlämnas håller utskottet en utfrågning med ombudsmännen, så också detta riksdagsår. Själva ämbetsberättelsen är en ganska tjock bok, närmare 800 sidor med bilagor. I den presenterar ombudsmännen sina iakttagelser från perioden juli 2014 till juni 2015.

I konstitutionsutskottets betänkande, som vi är här för att behandla i dag, lyfter vi fram vissa frågor specifikt.

En sådan specifik fråga, herr talman, gäller handläggningstiden för vårdnads mål i tingsrätterna. Att det i vissa fall tagit runt tre år att avgöra mål som gäller vilken förälder som ska ha vårdnaden om barnen är något som JO, Lars Lindström, kritiserar. Som han påpekar är det inte bara parterna som berörs av hur arbetet i domstolen går till utan också, eller kanske framför allt, barnen.

Det är självklart aldrig bra att ha en lång domstolsprocess, speciellt om man knappt kan se slutet på den. Men i dessa fall är det extra behjärtansvärt att komma med en snabbare lösning så att barnen inte hinner bli vuxna innan fallen är lösta.

Herr talman! Också chefs-JO poängterar ett ärende som rör barn. En kvinna placerades i häkte och blev fräntagen sitt spädbarn som hon ammade. Hon ansökte om permission med tanke på barnet men fick avslag på grunder som chefs-JO finner olämpliga. Kriminalvårdens uppdrag är inte att göra medicinska bedömningar och skulle ha sett på ärendet på ett annat sätt.

Dessa två exempel tycker jag visar på vikten av att ha justitieombudsmän att vända sig till när man tycker sig ha blivit felaktigt behandlad i något avseende. Vi har ju från riksdagens sida tidigare uttalat att klagomålsprövning, som är en del av ombudsmännens arbete, ska prioriteras i förhållande till andra arbetsuppgifter eftersom prövningen till största del

Prot. 2015/16:55
20 januari

*Uppföljning av
riksdagens tillämpning
av subsidiaritets-
principen*

*Justitieombuds-
männens ämbets-
berättelse*

uppfyller JO:s syfte. Det är givetvis också av betydelse att ombudsmännen har möjlighet att utföra specifika inspektioner. Den balansen har ombudsmännen hittills hanterat väl, vilket vi tror också blir fallet i framtiden.

Herr talman! Jag ska avslutningsvis också nämna något om förändringen vad gäller NPM-enheten.

JO har ett särskilt uppdrag som nationellt besöksorgan – som på engelska kallas National Preventive Mechanism, NPM – vilket innebär att JO regelbundet inspekterar platser där människor hålls frihetsberövade. Syftet är att bevaka att dessa människor inte utsätts för grym, omänsklig eller annan förnedrande behandling eller bestraffning.

Under verksamhetsåret har NPM-enheten ändrat namn till Opcat-enheten med förhoppning om att det tydliggör grunden för JO:s uppdrag som nationellt besöksorgan. För den som vill fördjupa sig mer i vad Opcat-enheten hittat under sina inspektioner finns det mycket matnyttigt att läsa på JO:s hemsida.

Herr talman! Med detta anförande vill jag yrka bifall till utskottets förslag att lägga redogörelsen till handlingarna.

(Applåder)

Anf. 3 MARIA ABRAHAMSSON (M):

Herr talman! Som vi hörde Emilia Töyrä berätta behandlas JO:s ämbetsberättelse i betänkande KU7.

Under året har ca 1 200 socialtjänstären registrerats hos JO. Det är en tioprocentig ökning jämfört med föregående år och gör socialtjänsten till JO:s enskilt största tillsynsområde.

Ett nytt fenomen som JO uppmärksammar oss på gäller informationsinhämtningen på internet i till exempel ärenden om försörjningsstöd. JO konstaterar att det inte finns några formella hinder mot att socialtjänsten inom ramen för en utredning om till exempel försörjningsstöd hämtar in offentliga uppgifter på internet – nej, inte ens om det sker utan den enskildes samtycke. Däremot påpekar JO att den grundläggande principen att utredningar ska bedrivas i samråd med den enskilde också gäller i den här typen av ärenden där myndigheter hämtar uppgifter på internet.

I klartext betyder det att socialtjänsten helt enkelt inte ska surfa omkring och rutinmässigt söka efter information om personen som söker bistånd. Surfandet ska ha ett bestämt syfte, till exempel att det är nödvändigt för att kontrollera en uppgift som har lämnats in. JO uttalar också att det inte får komma i fråga att en tjänsteman inom socialtjänsten försöker få fram uppgifter om en enskild genom att till exempel använda privata Facebookkonton.

JO understryker mot den här bakgrunden att det är angeläget att myndigheterna tar fram riktlinjer och rutiner för dessa nya verktyg, om man avser att använda dem i sin informationssökning i de här ärendena. KU delar JO:s uppfattning, som jag uppfattat det, och har fört en liten diskussion än så länge om i vilken form JO:s synpunkter ska kunna hanteras i det här avseendet.

Domstolsfrågor är av särskild vikt för KU. De ligger också mig varmt om hjärtat. De rör ju själva kärnan i hur rättsstaten fungerar och hur rättsstaten ska fungera. Jag vill därför säga några ord om just JO:s granskning av domstolarna.

I ett fall riktar JO allvarlig kritik mot en rådman vid Blekinge tingsrätt som utan stöd i lag har beslutat om hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. Allvarlig kritik riktas också mot en annan rådman i samma tingsrätt för att denna låtit handläggningen i ett vårdnadsfall dra ut på tiden, närmare bestämt i fem år, som vi hörde talas om här tidigare. JO riktar även kritik mot en domare i Norrköpings tingsrätt för att domstolen har dömt en person för en gärning som han inte var åtalad för.

De här tre fallen exemplifierar vad som kan gå allvarligt snett i våra domstolar. Man kan fråga sig om inte riksdagen borde agera på ett mer aktivt sätt. Jag har funderat en hel del på det. Jag är medveten om att det är en annan debatt, men möjligen kan det finnas skäl för riksdagen att börja fundera på behovet av en noggrannare domarrekrutering. De uppräknade fallen kan också väcka frågor och funderingar om domstolarnas arbetsförhållanden och resurstilldelning.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag passa på att ge en liten lägesrapport om riksdagens tillkännagivande till regeringen med anledning av att JO i ämbetsberättelsen återkommer till hur man ska komma till rätta med de problem som uppstår när kommuners och myndigheters personal blir utsatta för enskilda personers frekventa och omfattande framställningar om att få ta del av allmänna handlingar. Enligt tillkännagivandet ska regeringen utreda frågan om möjliga åtgärder för att med bibehållen respekt för offentlighetsprincipen möta de utmaningar som kan uppstå vid just mycket frekventa och omfattande framställningar.

Jag kan då berätta att den 9 december meddelade justitie- och migrationsminister Morgan Johansson i ett svar på en skriftlig fråga att han avser att ge en utredare i uppdrag att undersöka förekomsten av eventuellt missbruk av offentlighetsprincipen och analysera behovet av åtgärder. Det är ett klart besked som utskottet naturligtvis välkomnar.

Med de orden, herr talman, föreslår också jag att riksdagen lägger JO:s ämbetsberättelse till handlingarna.
(Applåder)

Anf. 4 JONAS MILLARD (SD):

Herr talman! Justitieombudsmännens funktion i samhället är att skydda medborgarna mot övergrepp som begås av myndigheterna och att återrapportera detta till riksdagen. Det är av den sistnämnda anledningen vi har dagens diskussion.

Enligt årets ämbetsberättelse har JO hanterat drygt 7 000 ärenden under året. Jag tänker inte redogöra för alla dessa; det ska jag skona kammaren från. Jag ska dock ta upp några exempel, och föregående talare har redan nämnt några.

Det handlar om vårdgivare som lämnar ut känsliga uppgifter om sina patienter. När det gäller journalföringen är det väldigt känsliga uppgifter. Här har JO valt att ge kritik.

Det handlar om hur kriminalvården har brustit i hanteringen av intagna och nekat vård eller inte gett vård i tid trots att borde varit uppenbart för kriminalvården att de intagna behövde det.

Det finns också allvarliga fall där JO tittat på tingsrätter och hanteringen av vårdnadstvister, vilket en tidigare talare var inne på. Det finns exempel på att man fördröjt en tvist eller att en tvist tagit nära fem år, vilket

givetvis inte är bra för vare sig barn eller föräldrar. Även i detta fall riktar JO allvarlig kritik.

Låt oss titta på utvecklingen av justitieombudsmännens uppdrag och ämbetsberättelse. Man kan gå tillbaka ända till 1999 i den statistik som finns i årets ämbetsberättelse. Då kan man konstatera att klagomålshanteringen har ökat kraftigt. Det har i regel skett på bekostnad av inspektionsverksamheten.

JO utför varje år flera olika inspektioner. År 1999 utfördes 113 inspektioner på eget initiativ. Samtidigt hanterade man 4 500 klagomål och anmälningar.

År 2015 har detta förändrats en hel del. Då hanterades 7 143 klagomålsärenden av Justitieombudsmannen, men det utfördes bara 78 inspektioner.

JO skriver i sin ämbetsberättelse att prövningen av klagomålsärendena tar huvuddelen av JO:s handläggningsresurser i anspråk. Antalet inspektioner och övriga granskningar på JO:s eget initiativ ligger på samma nivå som föregående år men är alltså färre än vad JO anser önskvärt.

Här bör även nämnas att JO sedan några år har skärpt kraven på vad som ska anses utgöra ett klagomål. Något hundratal skrifter som tidigare skulle ha registrerats som klagomål har nu i stället hanterats i administrativ ordning.

Av denna anledning har Sverigedemokraterna valt att i betänkandet ha ett särskilt yttrande, som jag vill uppmärksamma kammaren på. Anledningen till att Sverigedemokraterna tycker att det är viktigt att vi ser mer inspektioner från JO:s sida är att inspektioner har en förmåga att träffa de personer som har den lägsta förmågan att själva initiera anmälningar, alltså den absolut svagaste gruppen i samhället som inte har styrkan och förmågan att själv göra JO-anmälningar och driva processer.

Anf. 5 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Herr talman! Vi behandlar JO:s ämbetsberättelse. Det handlar om 7 358 ärenden, vilket är en liten ökning jämfört med året innan.

Under förra året uppmärksammade KU alldeles särskilt det långa häktningstiderna, och det märks nu att det har pågått ett visst arbete på detta område.

De fyra ombudsmännen Elisabet Fura, Lars Lindström, Cecilia Renfors och Lilian Wiklund har haft störst fokus på socialtjänst och LSS-ärenden. Det är ett stort antal ärenden som berör detta. Tidigare har kriminalvården utgjort den största bördan, men nu har det gått över på socialtjänsten.

Det KU i sin hearing alldeles särskilt har uppmärksammat är att kommunerna har fler områden att titta på. Det gäller till exempel PBL-ärenden där man tydligt ser att det finns bristande handläggning i kommunerna.

När vi under hearingen ställde frågor på detta uppmärksammade flera av justitieombudsmännen att det ibland finns en bristande kompetens, framför allt juridisk, i de små kommunerna.

Därför skriver utskottet i sitt ställningstagande: ”Utskottet vill betona vikten av att den kommunala ärendehanteringens håller en god förvaltningsrättslig standard. För att detta ska kunna säkerställas krävs bl.a. att kommunens tjänstemän har den kompetens som krävs. Kommunerna har i

sin roll som arbetsgivare ett ansvar för att de anställda ges den kompetensutveckling och det stöd i övrigt som kan behövas. Utskottet ser vidare positivt på det uppdrag som regeringen har lämnat till Boverket om kompetensinsatser när det gäller bl.a. prövning och beslut enligt plan- och bygglagen.”

Det är viktigt att riksdagen uppmärksammar JO:s arbete. Det är en tjock och läsvärd bok som man lämnar varje år. KU hoppas att JO:s ämbetsberättelse synliggörs mer i det allmänna.

Med detta vill jag att vi lägger redogörelsen till handlingarna.

(Applåder)

Anf. 6 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Herr talman! Justitieombudsmännen lämnade den 24 november förra året en muntlig information om sin verksamhet till oss i konstitutionsutskottet vid ett öppet sammanträde.

Ämbetsberättelsen omfattar nästan 800 sidor. Av de statistiska uppgifterna i Justitieombudsmännens ämbetsberättelse framgår att ca 7 400 ärenden kom in under tiden den 1 juli 2014 till den 30 juni 2015. Det innebär en liten ökning, knappt 1 procent, i förhållande till året före.

I JO:s verksamhet var antalet inspektionsärenden 78. JO besvarade under året 137 remisser – det är ganska mycket – som huvudsakligen kom in från Regeringskansliet.

I ämbetsberättelsen konstateras att prövningen av klagomålsärenden tar huvuddelen av handläggningsresurserna inom JO-ämbetet. Antalet inspektioner och övriga granskningar på JO:s eget initiativ ligger på samma nivå som föregående år, men de är alltjämt färre än vad JO anser önskvärt.

Antalet avgjorda ärenden uppgick till drygt 7 200, vilket innebär en minskning med ungefär 200. De oavslutade ärendena, som alltså är balansen vid årets slut, var 997 till antalet. Det motsvarar ungefär en och en halv månads arbete inom myndigheten.

Jag har valt ut några ärenden i ämbetsberättelsen som jag särskilt vill kommentera. En person anmälde den visselblåsarfunktion som inrättats inom Försvarets materielverk, FMV. Syftet med funktionen var att få fler anställda att anmäla eventuella missförhållanden inom myndigheten. Anmälaren menade att det konkurrerar med den lagstadgade meddelarfrihet som finns för alla som arbetar inom myndigheter.

Chefsjustitieombudsmannen Elisabet Fura uttalar i sitt beslut i detta ärende att en sådan visselblåsarfunktion som inrättats inom FMV inte konkurrerar med meddelarfriheten. Det kan vara bra att veta också för andra myndigheter.

Av stort intresse är de synpunkter på Facebookanvändning vid myndighetsutövning som justitieombudsmannen Lilian Wiklund tagit upp. JO menar att det behövs riktlinjer inom bland annat kommunernas socialtjänst för hur uppgifter får användas i myndighetsutövning. JO är tydlig med att tjänstemän inte får använda personliga Facebookkonton i sin tjänsteutövning.

Justitieombudsmannen Lars Lindström riktar i flera ärenden kritik mot alltför långa handläggningstider i domstolar i vårdnadsfall. En ansvarig domare får av JO allvarlig kritik för att det i ett vårdnadsfall tog fem år att komma till ett avgörande.

Prot. 2015/16:55
20 januari

*Justitieombuds-
männens ämbets-
berättelse*

Justitieombudsmannen Cecilia Renfors lyfter i ämbetsberättelsen bland annat fram kritik mot långa handläggningstider och bristande service inom Migrationsverket. JO framhåller att Migrationsverkets förmåga att fatta beslut i rimlig tid och ge god service ytterst är en resursfråga som statsmakterna ansvarar för. Detta är kritik som gällde väntetiderna på beslut före höstens stora flyktingström.

Herr talman! Min slutsats av JO:s kritik är att det uppenbarligen krävs mycket stora resurser för fatta snabbare beslut inom Migrationsverket, resurser som behöver tillföras av regering och riksdag, om inte kritiken i nästa ämbetsberättelse från JO ska bli mycket allvarlig.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

*Riksrevisionens
rapport om
aktivitetsersättning*

§ 8 Riksrevisionens rapport om aktivitetsersättning

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2015/16:SfU9
Riksrevisionens rapport om aktivitetsersättning (skr. 2015/16:37)
föredrogs.

Anf. 7 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Riksrevisionens övergripande slutsats i granskningsrapporten *Aktivitetsersättning – en ersättning utan aktivitet?* är allvarlig och alarmerande. Rapportens slutsats är att syftet med aktivitetsersättningen inte uppnås och att ersättningen inte lever upp till riksdagens och regeringens mål om ett aktivt förhållningssätt för unga med nedsatt arbetsförmåga.

Därför är det anmärkningsvärt att utskottet föreslår att riksdagen bara ska lägga skrivelsen till handlingarna, men Moderaterna och Centerpartiet har en gemensam reservation som jag yrkar bifall till och som jag kommer att återkomma till i mitt anförande.

Förmånen aktivitetsersättning ersatte systemet med förtidspension för unga då det nya pensionssystemet infördes 2003. Nu skulle aktiviteter skraddarsys för de unga och göra det svårare att bli pensionerad i förtid. Men enligt forskare och politiker har det inte blivit någon större skillnad. Förmånen är begränsad till högst tre år, då den ska omprövas av Försäkringskassan, som också ska utarbeta en insatsplan för den enskilde.

Försäkringskassan har även ett samordningsansvar, vilket innebär att myndigheten ska identifiera behovet av samordning av insatser mellan olika aktörer.

Många i gruppen unga med funktionsnedsättning som får aktivitetsersättning deltar inte i insatser som syftar till att öka chanserna att få arbete eller börja studera. Riksrevisionens granskning visar att Försäkringskassan inte gör tillräckligt för att sätta in insatser och följa upp dem.

Jag har en vän – en ung person med funktionsnedsättning – som hade suttit och tagit sönder kopparkablar under ett antal år. Han sa en dag till sin handläggare på Försäkringskassan att han inte kunde tänka sig att sitta resten av livet och bara ta sönder saker. Han ville skapa något som var meningsfullt. Tack vare en engagerad rektor fick han möjlighet att bli rastvakt. Där kunde han också berätta om sin funktionsnedsättning för barnen

på rasten. Det blev bra, men det var tack vare att han själv tog tag i frågan och träffade rätt personer.

Herr talman! Granskningen visar att många unga med aktivitetsersättning saknar insatser helt och hållet. Ungefär sex av tio går vidare till sjukersättning vid 30 års ålder. Unga med aktivitetsersättning riskerar att hamna utanför arbetsmarknaden och att få låga inkomster hela livet, och därmed låg ålderspension.

Många i gruppen klarar inte av att studera på heltid, men om de studerar på deltid försvinner rätten till hela ersättningen. Det är uppenbart att detta skapar inläsningseffekter. Den som har aktivitetsersättning tjänar inte heller på att söka arbete eftersom nettointkomsten, om man även har bostadstillägg, kan minska med en fjärdedel om han eller hon skriver in sig vid Arbetsförmedlingen.

Riksrevisionen anser att det är viktigt att staten effektiviserar systemet med aktivitetsersättning så att fler unga får chansen att gå vidare till jobb eller utbildning. Det är allvarligt att så många unga riskerar att hamna utanför arbetsmarknaden. Det innebär stora kostnader på lång sikt både för den enskilde och samhället.

Regeringen bör bli mer aktiv i sin styrning och se över de ansvariga aktörernas uppdrag när det gäller samordning av insatserna. Regeringen bör också se över möjligheten att öka de ekonomiska incitamenten att gå vidare till arbete och studier. Försäkringskassan bör förbättra uppföljningen av insatser till gruppen och förtydliga informationen om vad det innebär för ekonomin om man börjar arbeta eller studera.

Herr talman! Sveriges Radio uppmärksammade problemet i maj 2014. Många av dem som får ersättning har funktionsnedsättning och riskerar därmed att fastna med låg inkomst livet ut.

Sara Hultqvist är doktorand på Linnéuniversitetet och har skrivit sin avhandling om unga som får aktivitetsersättning. Problemet enligt henne är att de flesta är hänvisade till att leva på minimiersättningar från Försäkringskassan och att konsekvensen blir att man tillhör en sorts unga fattigpensionärer. Hon menar att det är ett slags andra klassens pensionärer.

Enligt doktoranden består en stor del av ökningen av personer med psykiska funktionsnedsättningar. Många kommer också in genom särskolan, där eleverna per automatik har rätt till aktivitetsersättning. Och har man en funktionsnedsättning är man inte först i jobbkön heller, konstaterar hon.

Som många andra delar av trygghetssystemet grundas nivån på aktivitetsersättningen på hur mycket pengar man tjänat innan. Minimivåerna ligger på mellan 7 700 och 8 700 kronor i månaden före skatt, beroende på hur gammal man är. Eftersom få har lyckats ta sig ut på arbetsmarknaden lever de flesta på dessa minimibelopp.

De allra flesta som beviljas aktivitetsersättning försörjer sig aldrig någonsin fullt ut på lönearbete. Har man då redan i 20-årsåldern hamnat på efterkälken rent ekonomiskt är risken stor att man livet igenom kommer att befinna sig i den här relativa fattigdomen.

Det är bra att det finns ett skyddsnät; förtidspensionssystem för unga människor måste finnas. Men det är kontraproduktivt om det används mer än det behövs. Vi får dock inte glömma att det finns människor som verkligen behöver förtidspension och som alltid kommer att behöva det. Och

deras ersättning får inte äventyras. Många vittnar om den oro som de och deras anhöriga känner varje gång ersättningen ska prövas.

Finsam och samordningsförbunden skulle kunna arbeta ännu mer aktivt för gruppen. Man skulle även kunna titta på den särskilda studiekurs som finns på folkhögskolorna för att få in fler från den gruppen.

Det finns bra exempel i Sverige. Jag vill nämna Duveholms gymnasie-särskola i Katrineholm. De har precis gått med i ett Erasmusprojekt för just denna grupp av unga människor. ”Partnerskapet ska undersöka och försöka hitta bra pedagogiska modeller som hjälper och underlättar elevernas utveckling från grundläggande utbildning ... Parterna vill göra en ingående undersökning med tanke på att endast 6% av unga med utvecklingsstörning har anställning ... långt färre än genomsnittet för normalstörda unga.”, skriver de.

Alla har rätt att få sin arbetsförmåga prövad. Det är en uppfattning som Socialdemokraterna uppenbarligen inte delar, eftersom man inte stöder den översyn som vi vill se i den här frågan. Vi har nyligen sett det när det gäller sjukförsäkringen, där en stor grupp som har arbetsförmåga nu inte kommer att prövas mot arbetsmarknaden.

Att kunna arbeta efter sin förmåga är för oss moderater en grundpelare. Egen inkomst, självförtroende, gemenskap och känsla av sammanhang är synnerligen viktigt, inte minst för gruppen funktionsnedsatta. Tvärtom visar forskning att utanförskap kan leda till psykisk ohälsa, missbruksproblematik etcetera.

Herr talman! Vi moderater har därför i en gemensam reservation tillsammans med Centern föreslagit att personer med sjuk- eller aktivitetsersättning ska få bättre förutsättningar att bryta sitt utanförskap. I dagens system finns inläsningseffekter som bland annat visar sig då en person med aktivitetsersättning påbörjar studier på deltid eller börjar söka arbete. För att förändra situationen bör en översyn göras av trygghetssystemen för att stärka de ekonomiska incitamenten för att gå vidare från aktivitetsersättning till studier eller arbete.

Regeringspartierna anser inte att det är väsentligt. Det ska bli mycket intressant att få ta del av deras argument i debatten.

(Applåder)

Anf. 8 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Det ärende som vi nu diskuterar är, som vi hörde nyss från moderaten Lotta Finstorp, ett mycket viktigt ärende. Det är viktigare än vad vi kanske ser vid en första anblick. Det handlar faktiskt om att man betraktas som sjuk när man har en funktionsnedsättning eller ett handikapp. Det handlar om hur vi inlemmas i socialförsäkringssystemet och betraktas som sjuka redan när vi är barn och ungdomar. Det är helt fel. Vi måste på alla möjliga sätt hjälpa våra barn och ungdomar till en självklar rättighet till utbildning och att få verktyg att komma in på arbetsmarknaden och inte från unga år bli stämplade att vara sjuk och utanför.

Vi i Centerpartiet menar att regeringen måste göra mer än det man nu säger sig göra. Man skrapar på ytan för att förändra. Centerpartiet och Moderaterna har förslag, men man avstyrker dem.

Riksrevisionens rapport, som Lotta Finstorp tydligt redogjorde för, visar vilka fel och brister det finns på många olika sätt när det gäller att förhindra och undvika en inläsningseffekt för barn och ungdomar i aktivitetsersättningen.

Regeringen säger att man vill titta på beslutslängden för aktivitetsersättningen och övergången till studier och arbete. Det är bra. Man säger också att man har tillsatt en nationell samordnare för ungdomar som varken arbetar eller studerar, för att hjälpa dem in på arbetsmarknaden. Det är jättebra. Men det handlar inte om dessa ungdomar som har en funktionsnedsättning, som har ett handikapp av något slag, utan det handlar om andra ungdomar.

Samordningsförbunden har fått mer pengar, säger regeringen också. Det är också bra, men det gäller inte heller de här ungdomarna. Det gäller inte att man blir stämplad från början utan det gäller när man har kommit en bit på väg.

Varför får man då aktivitetsersättning? En sak som naturligtvis vore viktig är att titta på vad kommunerna gör för att barn ska få stöd och hjälp i skolan, utan att man måste gå i särskola till exempel. Är det något som regeringen skulle vara intresserad av att titta på, hur skolsystemet fungerar från början för barn som har någon form av behov av hjälp och stöd?

Det är en större utredning, något mer, som vi föreslår i vår motion från Centerpartiet och Moderaterna. Man måste göra en total översyn av hur vi betraktar våra ungdomar och vilken chans till utbildning och möjligheter till ett arbetsliv vi ger våra ungdomar som har en funktionsnedsättning.

Något man kan peka på som är ganska enkelt och viktigt är att först och främst ser till att de kan läsa på heltid. Men det kan betraktas som deltid därför att man har en funktionsnedsättning som gör att man inte tar in information lika snabbt och lätt som om man inte skulle ha den funktionsnedsättning. Då förlorar man sin aktivitetsersättning, det man har haft om man börjar studera. När man läser för långsamt, om jag uttrycker mig så, innebär det att man inte får ihop tillräckligt många poäng för att kunna få studiemedel, och då blir man också åsidosatt och får inte möjlighet att studera om man har en funktionsnedsättning.

Det måste vara lättare att pröva att studera och att jobba, om man har haft och har aktivitetsersättning. Det behövs också fler eftergymnasiala utbildningar för personer med intellektuella funktionsnedsättningar. På högskolan i Gävle hade man det, men den utbildningen har lagts ned. Att studera på folkhögskola är möjligt om hemkommunen är villig att betala utbildningen, men det gör inte alla kommuner. Det är också något som är viktigt att titta på.

Som sagt finns det mycket man kan göra för att tillgodose det som Riksrevisionen så tydligt visar på när det gäller problemen för ungdomar med aktivitetsersättning att komma ut i arbetslivet. Men de förslagen avstyrker som sagt regeringen, och det menar vi från Centerpartiet inte är acceptabelt.

Därför yrkar jag bifall till den reservation som vi från Centerpartiet och Moderaterna har.
(Applåder)

Anf. 9 KERSTIN NILSSON (S):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag.

Frågan om aktivitetsersättningen och hur den fungerar eller inte fungerar har varit aktuell i väldigt många år. En del utredningsuppdrag och smärre förändringar har gjorts genom åren.

Förra året gjorde Riksrevisionen en genomlysning och har lämnat en bra och tydlig rapport. Den belyser flera delar som inte har fungerat och har även lämnat förslag på vad som behöver åtgärdas.

Aktivitetsersättning är en ersättning utan aktivitet. Varför har det blivit så? Tanken när aktivitetsersättningen infördes 2003 var ju den allra bästa. Unga skulle få en ekonomisk försörjning när de på grund av sjukdom eller funktionshinder och arbetsförmåga inte hade ett arbete. De skulle också få aktiviteter som gjorde att de kom närmare arbetsförmåga och in på arbetsmarknaden, om det var möjligt.

Som det står i rapporten: Syftet var att aldrig ge upp hoppet om att en individ någon gång ska utföra någon form av arbete eller rehabilitering. Men vad har hänt? Var det hoppet som övergavs, eller vad beror det på?

Just aktivitetsdelen hos myndigheterna har inte varit så aktiv som vi nog hoppades på. Uppdraget har funnits hos Försäkringskassan men även hos Arbetsförmedlingen.

Även samhället i stort har inte levt upp till förväntningarna när det gäller synen på människor med funktionsnedsättningar. Det är sorgligt, för vem vet hur många fler som i dag hade varit ute på arbetsmarknaden om det hade fungerat som vi tänkte från början.

Riksrevisionen anser att det saknas ekonomiska incitament för att lämna ersättningen och gå till arbete. Ja, så är det kanske för några. Men i det stora hela tror jag att de flesta vill bli självständiga när det gäller deras försörjning och deras liv. Jag tror att det största hindret är att berörda personer inte har fått det stöd som de har behövt för att få en tro på sig själva, växa in i en förmåga och en arbetsförmåga och sedan verkligen få en anställning. Det är inte den enskildes förskyllan utan beror på att regelverk, stödåtgärder och annat inte har fungerat som det var tänkt. Olika personer behöver olika stöd och åtgärder, och vi måste se till att var och en får just precis vad den behöver.

Herr talman! Jag ska inte gå in på vad som har varit brister och fel, för då får jag gå många år tillbaka. Jag ska i stället gå in på vad som ska göras för att unga människor med funktionshinder ska få reella möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

Inflödet av unga som har beviljats aktivitetsersättning har ökat för varje år. Vi har sett att den största delen beror på en psykisk ohälsa. Att förebygga sådan ohälsa är den största utmaning som vi har. Den bästa rehabiliteringen är nämligen den som aldrig behövs.

När man har lyssnat på föregående talare låter det som om ingenting görs om vi inte lyssnar på just deras förslag. Men vår regering gör saker, och vi har tagit tag i detta. Det pågår nu från regeringens sida flera olika insatser och utredningar från flera olika departement och områden, alla med målet att förbättra möjligheterna för personer, i synnerhet unga, att etablera sig i arbets- och samhällslivet.

En stor del handlar om att förebygga, det vill säga att se till att unga har en bättre hälsa från början, att de ges möjligheter och att de inte ska behöva aktivitetsersättning.

Stora satsningar görs inom området psykisk ohälsa. För unga som varken arbetar eller studerar har det tillsatts en nationell samordnare. I samordnarens uppdrag ingår att främja och förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner, landsting och organisationer på nationell, regional och lokal nivå när det gäller insatser för unga.

Vi får inte glömma bort att unga är unga oavsett om de har funktionshinder eller inte. Här kan det finnas ett antal unga som kanske vore berättigade till dagens aktivitetsersättning om vi hade hittat dem.

En nationell strategi har presenterats när det gäller åtgärder som har vidtagits eller ska vidtas för unga. Det pågår en översyn av regelverket för aktivitetsersättning. Regeringen kommer att verka för en fortsatt utveckling när det gäller samordning, insatser och stöd till personer med aktivitetsersättning. För att vända trenden med ett stort antal personer med aktivitetsersättning måste både Försäkringskassan och övriga aktörer ta sitt fulla ansvar.

Samordningsförbunden fyller en viktig funktion när det gäller stöd till unga med aktivitetsersättning. I budgeten har vi tillfört 59 miljoner till samordningsförbunden för att de ska bli fler och för att de ska jobba med de unga. 300 miljoner har tillförts för att fler ska få anställning inom Samhall. Kopplat till lönestöd finns satsningar på särskilt introduktions- och uppföljningsstöd. Lönestöden har tillförts en massa pengar för att de ska kunna bli fler. Det är bara några exempel.

Herr talman! Sammanfattningsvis handlar det om att stävja ohälsa, att skapa reella möjligheter för unga att få behålla en förmåga, en förmåga som förhoppningsvis kan leda till en anställning. Mycket är på gång.

Jag ser fram emot en översyn, framtida förslag och de ändringar som vi kan diskutera och förhoppningsvis också ha en enighet om framöver.
(Applåder)

Anf. 10 LOTTA FINSTORP (M) replik:

Herr talman! Den fråga som vi diskuterar är mycket viktig för många unga mellan 19 och 30 år som i dag lever på aktivitetsersättning och som inte får det stöd som de behöver. Målet måste nämligen alltid vara att kunna komma ut på arbetsmarknaden och kunna arbeta till 100 procent av sin förmåga. Det kan handla om att man kan arbeta två timmar om dagen utifrån sin förmåga, men man finns med i ett sammanhang som är meningsfullt.

Jag bär alltid med mig det som min gode vän har berättat om hur det är när man är funktionsnedsatt och måste sitta och göra, som han säger, helt meningslösa uppgifter. Det enda han vill är att komma ut, men får egentligen inte gehör för det från Försäkringskassan. Och han är ju inte ensam. Detta händer överallt i Sverige.

Därför reagerade jag när Kerstin Nilsson sa att systemet kan ge inlåsnings för några. Jag skulle vilja säga att det gäller de allra flesta. De som klarar att komma ut har ofta ett mycket gott stöd hemifrån från föräldrar som har kämpat för sitt barns sak ända sedan barnet föddes. Detta måste samhället verkligen ta tag i.

Alliansregeringen tillsatte Funkautredningen 2011 som hade en mängd olika förslag som vi också genomförde. Det finns ett antal bra saker i Funkautredningen som har bärighet på denna grupp. Hur ser regeringen på att gå vidare med Funkautredningen? Jag undrar också när de utredningar

som Regeringskansliet gör och som Kerstin Nilsson talar om ska vara klara.

Anf. 11 KERSTIN NILSSON (S) replik:

Herr talman! Det finns egentligen inte någon oenighet. Jag vet att alla partier brinner för att dessa personer ska få allt stöd de behöver för att komma ut på arbetsmarknaden och få en egen försörjning.

Jag vet också att det finns kommunala regelverk som är helt tokiga. När en person med aktivitetsersättning får en anställning på två timmar en dag i veckan kan denna person missa hela sin dagliga verksamhet, och det är kanske den som är grunden och styrkan för att denna person ska kunna jobba dessa timmar.

Det är alltså mycket som är på gång, och jag kan inte säga när de olika utredningarna är klara. Lotta Finstorp vet sedan de år då hennes parti satt i regeringen att utredningar kan ge nya utredningar och att det kan ta tid. Där har jag alltså inget svar.

Jag följde Funkautredningen ganska noga när jag satt i arbetsmarknadsutskottet. Jag håller med om att det fanns många bra delar i den. Allting handlar inte om pengar, utan ibland handlar det om regelförenklingar som underlättar.

Vi kan ha tillfört en massa pengar när det gäller lönestöd, men det måste ändå finnas arbetsgivare som är villiga att anställa. Där tror jag att vi har ett stort påverkansarbete att göra.

Jag hoppas att det kommer fler åtgärder med anledning av det som fanns i Funkautredningen och som jag vet ligger på Arbetsmarknadsdepartementets bord i dag. Men jag kan tyvärr inte säga när och hur.

Anf. 12 LOTTA FINSTORP (M) replik:

Herr talman! Jag har stått i denna kammare och interPELLERAT just i denna fråga med socialförsäkringsministern när Riksrevisionens rapport kom. Vi var, precis som Kerstin Nilsson uttrycker det, mycket överens om att det inte kan vara på detta sätt. Denna grupp unga måste få incitament som gör att de kan få sin arbetsförmåga bedömd och få bättre förutsättningar för studier eller arbete.

Därför är jag förvånad över att ni inte vill göra en stor översyn genom att i dag bifalla den reservation som vi har tillsammans med Centerpartiet. Nog om detta.

Vi ser att detta är ett stort problem för de individer som finns i denna personkrets. Något som är mycket viktigt är att var och en har en individuell plan som görs hos Försäkringskassan och som omprövas. Jag tycker att vi i detta land lider av att om någon har blivit sjuk eller funktionshindrad är detta någon sorts permanent tillstånd, vilket det inte alls behöver vara. Man kan ju faktiskt träna upp vissa förmågor som gör att man inte har samma behov och kanske har en bättre förmåga än man hade året innan.

När det gäller de individuella planerna skulle jag vilja att Kerstin Nilsson säger något om hur hon ser på dem. Jag hör att människor är besvikna över att det går slentrian i det här. Man träffar sin handläggare men får inte riktigt sin förmåga bedömd. Här handlar det också om unga personer som har viljan att studera och kanske komma ut på arbetsmarknaden men som inte får sin sak riktigt prövad utifrån de styrkor som de faktiskt har då de

har genomgått en positiv förändring. Det kan vara åt andra hållet också, att man blir sämre.

Prot. 2015/16:55
20 januari

*Riksrevisionens
rapport om
aktivitetsersättning*

Anf. 13 KERSTIN NILSSON (S) replik:

Herr talman! Det finns egentligen inte så mycket som vi är oense om. När det gäller de här ungdomarna tycker jag såklart att alla klutar ska sättas till för att de verkligen ska få en självständighet och en förmåga till en egen försörjning.

När det gäller de individuella planerna kan jag bara hålla med om att det är helt förkastligt att de här unga personerna inte fått en rejäl plan, att de inte haft ordentlig kontakt med handläggare och inte fått de åtgärder som de behöver. Vem vet hur många av dem som i dag hade varit ute i arbetslivet om det hade fungerat hela vägen? Det är Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, arbetsgivare och kommuner, alltså samhället i stort, som måste ta tag i detta.

Vi vill hålla alla dörrar öppna. Det är därför som vi tittar på alla möjliga olika departementsområden, för lagstiftningarna går i varandra, och därför måste vi göra en översyn. Men vi har samma mål, Lotta. De här personerna ska ut i ett arbete och få det stöd de behöver, men det kommer att ta tid, för vi har mycket att förändra.

Utredningsmässigt hoppas jag att vi kan komma framåt snabbt.

Anf. 14 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Herr talman! Vi hör här från Kerstin Nilsson att hon inte tycker att vi är så oense i frågan. Nej, oense kanske vi inte är, men vi från Moderaterna och Centerpartiet vill göra mer. Vi ser att det här är ytterst angeläget.

Våra trygghetssystem har en inlåsnings effekt. Då undrar jag: Vill man inte från Socialdemokraterna och regeringen göra en större översyn av hur man kan förändra trygghetssystemen så att det inte leder till inlåsnings?

Dessutom innebär regeringens förslag att ni bland annat ska titta på ungdomar som varken studerar eller har något arbete, alltså ungdomar som inte har någon inkomst. De ungdomar vi pratar om nu har ju en inkomst. De har en aktivitetsersättning, och det är inte en verklighet som vi kan bortse från. Det är alltså två helt olika grupper av ungdomar ni tittar på.

För min del anser jag att alla människor har ett lika värde, oavsett om de har ett handikapp eller inte. Men vi måste göra mer för ungdomar med handikapp. Det är ju de ungdomarna som det gäller nu. Vad vill ni specifikt göra för dem? Jag hör inte något om det från Kerstin Nilsson.

Anf. 15 KERSTIN NILSSON (S) replik:

Herr talman! Ja, vi överens om målet. Du säger att ni vill göra mer, Solveig, men då har du inte lyssnat på vad jag sa. Vi gör en översyn på flera olika områden – utbildning, sjukvård och arbetsmarknad. Det är saker som sammanlänkas. På vårt eget område socialförsäkringar har jag talat om att det pågår en översyn och finns en vilja.

När det gäller den här gruppen unga som du nämner som varken har arbete eller studerar och att det skulle vara en annan grupp än de som har funktionshinder tror jag att det nog säkert finns många olika slags ungdomar. Jag tror också att det i den gruppen finns ungdomar som kanske skulle vara berättigade till aktivitetsersättning om det prövades.

Vi får inte glömma att vi inte alltid bara behöver ha olika spår. Ungdomarna kan också gå samma spår, men om man gör olika saker på individuellt nivå för ungdomarna utifrån vad var och en behöver, diagnostiserat funktionshinder eller inte, tror jag att vi kommer långt.

Men som sagt, vi gör mycket på området. Vi gör kanske inte just det just nu som ni önskar, men jag tror att vi har skäl att återkomma när utredningarna är klara. Då har ni också möjlighet att yttra er. Jag tror att vi är på rätt väg.

Anf. 16 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är bra att Kerstin Nilsson tror på det här, för man ska ju verkligen tro på det man gör.

Vi får möjlighet att komma tillbaka och yttra oss när era utredningar är klara. Vad gör ni till exempel inom arbetsmarknadsområdet för ungdomar med aktivitetsersättning? Vad gör ni på skolområdet för ungdomar med aktivitetsersättning? Vad gör ni för att undvika att ungdomar hamnar i aktivitetsersättning? Vad för andra åtgärder och förslag finns inom trygghetsystemet för att ge ungdomar med funktionsnedsättning stöd och hjälp utan aktivitetsersättning?

Jag kan rekommendera Kerstin Nilsson och alla andra en bok som är skriven av Anders Hansson. Den heter *Pojkarna – En berättelse om två utvecklingsstörda bröder*. Den familjen har två barn, och vilka problem man har haft med myndigheter och att man inte har fått någon större hjälp beskrivs väldigt väl, liksom oron för att barnen inte ska kunna få en försörjning när de blir stora.

Den boken är mycket bra, och den handlar precis om det här. Vad gör man för att ge stöd och hjälp och undvika att de här personerna ska behöva ha aktivitetsersättning? Vad gör man för att funktionsnedsatta personer, handikappade personer, ska betraktas som alla andra ungdomar på sin väg in i vuxenlivet och för att ge dem möjligheter att kunna försörja sig mer eller mindre själva?

Anf. 17 KERSTIN NILSSON (S) replik:

Herr talman! Som jag har sagt innan gör vi både en översyn och tittar på det här från alla departement, för vi tycker att det här är jätteviktigt. De här ungdomarna ska vara i yrkeslivet många år när de väl kommer dit. Det ger dem en möjlighet till självständighet.

Det kommer säkert många olika förslag när vi har gjort en översyn. Just att regelverk som går i varandra inte ska bli hinder utan att det ska ges möjligheter är viktigt.

Jag måste bara avsluta med att fråga: Vad gjorde ni under de åtta år då ni satt vid makten?

Anf. 18 RICKARD PERSSON (MP):

Herr talman! Riksrevisionen har kommit med denna rapport som berör de unga personer som har aktivitetsersättning, det som ibland brukar kallas ett slags tidsbegränsad sjukpension. Som tidigare har sagts i debatten är Riksrevisionens övergripande slutsats att syftet med aktivitetsersättningen inte uppnås och att ersättningen inte lever upp till riksdagens och regeringens mål om ett aktivt förhållningssätt för unga med nedsatt arbetsförmåga.

Jag måste säga att jag inte är särskilt förvånad. Orsakerna till detta är i huvudsak tre.

Den första är att under en följd av år har det funnits en kronisk underbemanning hos den personal på Försäkringskassan som har arbetat med aktivitetsersättningen.

De handläggare som har svarat på Riksrevisionens enkät uppger att det är rimligt att ansvara för ungefär 65 ärenden samtidigt – och då utgår jag från att man menar ärenden där det krävs eller behövs en aktiv samordning – om man ska hinna följa upp, samordna och verka för att insatser kommer till stånd.

Samtidigt visar enkäten att handläggarna i dagsläget ansvarar för i genomsnitt 118 ärenden. Det bör även tilläggas att 91 procent av handläggarna angav i Riksrevisionens enkät att mer tid eller färre ärenden skulle öka förutsättningarna för att ge unga med aktivitetsersättning insats efter behov.

Riksrevisionen konstaterar att det inte bara är handläggarna vid Försäkringskassan som ifrågasätter den höga ärendemängden. Även analytiker på Försäkringskassan har uttryckt att dagens ärendemängd är för stor för att handläggarna ska kunna ge kvalificerat stöd till varje individ.

Vid tidpunkten för Riksrevisionens enkät till handläggare vid Försäkringskassan motsvarade resursglappet, det vill säga skillnaden mellan behov av antal handläggare och faktiskt antal handläggare, 60 årsarbetskrafter.

Då ska man vara medveten om att det har varit ännu värre tidigare. Det var bara för några år sedan som handläggarna satt med ända upp till 500 ärenden, varav minst en tredjedel var sådana som skulle samordnas aktivt.

Den andra orsaken är det som Riksrevisionen också påpekar, då man säger att det behov av insatser som i dagsläget finns för gruppen med aktivitetsersättning inte motsvaras av det utbud som tillgodoses vare sig genom kommunernas dagliga verksamhet, Arbetsförmedlingens arbetslivsinriktade rehabilitering eller de aktiviteter som Försäkringskassan beviljar särskild ersättning för.

Detta medför att vissa personer får fel insats eller att de inte får någon insats alls. Särskilt utsatt är sannolikt gruppen som inte har rätt till daglig verksamhet eller som står långt från arbetsmarknaden för att kunna ta del av Arbetsförmedlingens arbetslivsinriktade rehabilitering, vilket motsvarar ungefär hälften av alla med aktivitetsersättning.

Det finns alltså ingen kommunal, landstingskommunal eller statlig aktör som i tillräcklig utsträckning tillhandahåller de insatser som denna målgrupp behöver. Dessa aktörer erbjuder emellertid, i olika konstellationer, projekt och insatser inom ramen för Finsam, de finansiella samordningsförbunden. Men omfattningen av deras olika insatser räcker inte för att täcka behovet för målgruppen även beaktandes att Finsam nu får ett resurstillskott på 59 miljoner kronor per år.

Dessa två orsaker som jag har beskrivit har varit kända under lång tid, och jag kan bara dela Riksrevisionens bedömning då man skriver att regeringen har varit alltför passiv i sin styrning, trots uppenbara och sedan länge påtalade problem i nuvarande system med aktivitetsersättningen. Denna kritik faller i allt väsentligt på den tidigare alliansregeringen.

Jag vill tillägga att även tidigare ledningar för Försäkringskassan har varit för passiva och inte i tillräcklig omfattning flaggat för politikerna om

behovet av resursförstärkning eller prioriterat ärendeslaget tillräckligt i det interna resursfördelningsarbetet.

Den tredje orsaken till att målgruppens behov inte tillgodoses är andra aktörers agerande eller arbetssätt.

Riksrevisionen säger att en översyn av aktivitetsersättningen bör omfatta både kommunerna och de statliga myndigheterna, och att även hälso- och sjukvårdens roll som aktör i systemet med aktivitetsersättningen bör ingå i översynen. Och här vill jag ta upp ett exempel som visar på problematiken.

Cirka 70 procent av dem som har aktivitetsersättning har det på grund av psykiska funktionshinder. En del av dessa funktionshinder behöver inte vara kroniska, till exempel depressioner och åttstörningar. Många av de ungdomar som har aktivitetsersättning har, eller bör ha, en kontakt med psykiatrin.

Problemet är bara att psykiatrin, inte minst för ungdomar, inte fungerar väl på många platser. Det är alldeles för långa ställtider för att få första kontakten, bli korrekt diagnostiserad och få en kontinuerlig behandling. Inte sällan bemannas psykiatrin av så kallade stafettläkare, och då blir det ingen kontinuitet i vårdkontaktarna. Det innebär många gånger stora problem för samordningen av rehabiliteringsinsatserna, då inte minst Försäkringskassans handläggare har svårt att tillsammans med den som har aktivitetsersättning lägga upp en relevant plan för rehabilitering, som ska ske i samråd med vården.

Herr talman! Mot bakgrund av det sagda är jag glad över att nuvarande regering har tagit initiativ till en total översyn av aktivitetsersättningen – det som ni från Alliansen nu efterlyser. Denna kommer, som också har sagts här i debatten, att innefatta överväganden kring aktivitetsersättning vid förlängd skolgång och beslutsperioder som speglar individernas faktiska tillstånd.

Den här regeringen kommer också att tillföra 300 miljoner kronor under 2016 för att fler personer ska kunna få arbete inom Samhall och för att arbetslösheten i målgruppen ska minska. För att fler personer ska kunna få en anställning med lönestöd föreslår regeringen vidare en satsning på det särskilda introduktions- och uppföljningsstödet, Sius, vilken kommer att genomföras. Vidare gör regeringen en satsning för åren 2016–2019 inom området psykisk ohälsa. Varje år ska 280 miljoner kronor satsas i syfte att möta den ökande ohälsan bland barn och unga vuxna i åldern till och med 30 år.

När det gäller den utredning som nu pågår är jag förvissad om att fler förslag kommer att läggas som kommer att underlätta och vara bra både för målgruppen och för de handläggare hos de statliga myndigheter som arbetar med aktivitetsersättningen.

Herr talman! Härmed yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 19 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Herr talman! Det är intressant att lyssna på Rickard Persson. I sin inledning sa Rickard att arbetsbelastningen på Försäkringskassan är oerhört stor, så man har inte haft möjlighet att klara av sitt uppdrag. Då undrar jag: Vem är det som leder och fördelar arbetet på Försäkringskassan? Är det jag som riksdagsledamot?

I rapporten från Riksrevisionen står det att Försäkringskassan inte har fullgjort sitt samordningsuppdrag. Är det jag som riksdagsledamot som har medverkat till att Försäkringskassan inte har klarat av sitt samordningsuppdrag?

Vem är det som leder och fördelar arbetet på Försäkringskassan?

Anf. 20 RICKARD PERSSON (MP) replik:

Herr talman! När det gäller Solveig Zanders fråga är det Försäkringskassans ledning som i huvudsak har ansvaret. Men om man inte har skött det uppdraget borde väl er regering som satt under åtta år ha gått in och tagit myndigheten i örat för att se till att man gjorde detta. Det är det ena.

Det andra är att den regering som satt i åtta år och hade ansvar för detta borde ha tillfört de resurser som Försäkringskassan äskade om för att kunna genomföra sitt samordningsuppdrag. Är det inte så, Solveig Zander?

Sedan har jag en fråga till er. Under er tid i regeringen tog ni fram, vilket jag tyckte var jättebra, en strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken, och det fanns mycket bra i den.

Bland annat var det ett område som berörde att de statliga myndigheterna skulle föregå med gott exempel och anställa de här ungdomarna med funktionshinder med lönestöd. Men det blev pannkaka av det, för ni följde aldrig upp er egen strategi. De statliga myndigheterna har verkligen inte föregått med gott exempel. De har anställt 0,7 procent från denna målgrupp. Varför följde ni inte upp detta, Solveig Zander?

Anf. 21 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Herr talman! Det är tydligen väldigt intressant att skjuta tillbaka på alliansregeringen. Vi gjorde oerhört mycket på det här området. Det är Miljöpartiet och regeringen mycket väl medvetna om. Funkautredningen var ett resultat av att vi ville göra oerhört mycket mer. Vi kommer att återkomma till detta 2018, när vi tar tillbaka makten, för många av de sakerna förkastar ni redan nu.

Jag vill återkomma till att Rickard Persson i sammanhanget uttrycker sig som tjänsteman på Försäkringskassan. Det gör mig oerhört orolig. Man måste skilja på sin roll som ledande riksdagsledamot och arbete på Försäkringskassan.

Det är Försäkringskassans generaldirektör som ytterst har ansvar för sin personal och ska se till att man fullföljer de uppdrag man fått från regering och riksdag. Det har man uppenbarligen inte gjort. Och det är inte så att det har rätt brist på pengar hos Försäkringskassan. Under de år då Alliansen hade makten i Sverige fick man – så gott som varje år, höll jag på att säga – stora tilldelningar av pengar för att man behövde mer och uttryckte vad det var man ville ha pengar till. Man fick tillskott på tillskott för att budgeten var i behov av det. Men uppenbarligen har man inte ändå fullgjort det uppdrag som man hade på det här området. Det är väl någonting som är viktigt att ta fasta på. Man har faktiskt fått pengar för att kunna utföra sitt uppdrag.

Anf. 22 RICKARD PERSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag instämmer i en del av det Solveig Zander säger. Man fick mer pengar. Men man fick inte tillräckligt med pengar för att genomföra uppdraget.

Jag delar också det Solveig Zander uttrycker angående Försäkringskassans ledning. Jag vet inte om Solveig Zander lade märke till att jag i mitt huvudanförande framförde viss kritik mot den tidigare ledningen för Försäkringskassan, som inte prioriterade det här ärendeslaget tillräckligt under en följd av år. När man inte gör det är det väl ändå politikens uppgift att gå in och styra upp det, men under ett flertal år gjorde ni inte det. Under alla de år då handläggarna satt med alldeles för många ärenden, ända upp till 500 ärenden per handläggare, styrde ni inte upp Försäkringskassans arbete med det här ärendeslaget, och det tycker jag är ganska sorgligt.

Solveig Zander! Du svarade inte på min fråga om den strategi för funktionshinderspolitiken som ni tog fram. De statliga myndigheterna skulle föregå med gott exempel. Här hade ni haft möjlighet att genom regleringsbrev och annat se till att de statliga myndigheterna skulle anställa den här målgruppen. Ni genomförde inte det heller. Det var väldigt mycket som ni inte genomförde under er mandatperiod inom funktionshinderspolitiken.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 9 Anställning under viss kompletterande utbildning

Utbildningsutskottets betänkande 2015/16:UbU8
Anställning under viss kompletterande utbildning (prop. 2015/16:23)
föredrogs.

Anf. 23 ROBERT STENKVIST (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till vår följdmotion 3249.

Vi anser att regeringens förslag i UbU8 är nödvändigt i det akuta läge med lärarbrist som vi har nu. Vi föreslår i vår egen politik att man kanske till och med skulle kunna gå ännu längre än det här förslaget.

Förslaget innebär att personer som har dokumenterat tillräckliga ämneskunskaper ska kunna arbeta under två år under förutsättning att de underkastar sig en pedagogisk grundkurs. Därefter ska de få full behörighet.

Vi är för legitimationskrav rent allmänt. Vi röstade för införandet av legitimation. Men kraven har kanske på vissa områden gått för långt, speciellt med lärarbristen tagen i beaktande. Eftertankens kranka blekhet, kan man säga. Som situationen ser ut i dag måste vi ha lärare som kan undervisa rent ämneskunskapsmässigt. Det står mellan regeringens liggande förslag och att legitimerade lärare utan ämneskunskaper bedriver undervisningen, eller – det värsta scenariot – vikarier som inte har någon utbildning alls. Då är naturligtvis det här liggande förslaget att föredra.

Herr talman! Vi har lärarbrist i dag, främst inom naturvetenskaperna. Vi tycker att förslaget borde gälla samtliga ämnen, vilket det kanske också gör – i propositionen nämns ”ämnen där det råder brist”, och det kan i och

för sig bli alla ämnen. Men vi tycker att förslaget borde ha formulerats tydligare på denna punkt.

Den akuta lärarbristen kan under nästa år förmodligen öka på grund av det inflöde av asylsökande vi haft. En del av dem ska in i skolsystemen. Då kommer vårt skolsystem verkligen att sättas på prov. Det här är ett förslag för att lösa den akuta situationen, men vi tror inte att det kommer att räcka i framtiden. Vi kommer själva att lägga fram flera förslag i den här riktningen.

En av orsakerna till att vi yrkar på att det här inte ska införas på försöksbasis utan i stället på permanent basis är att vi inte ser vad som ska hända efter att försöksperioden tar slut. Vad händer om det då saknas legitimerade lärare i de aktuella ämnena? I så fall måste vi fortsätta med det här förslaget.

Om vi har legitimerade lärare i ämnena löser sig problemen själva. Detta är självgenererande. Systemet kommer inte att sättas i bruk om det finns legitimerade lärare i de aktuella ämnena. Vi har lite svårt att förstå varför just det här förslaget av alla skulle genomföras på försöksbasis. Dessutom har vi sådana här förslag i vår politik. Det är ytterligare ett skäl till att vi inte vill att detta ska införas på försöksbasis.

Sedan vill vi sätta lite fokus på vilka förslag från regeringen som man inför på försöksbasis respektive permanent basis. Det finns förslag som har införts på permanent basis men som det skulle vara mer befogat att införa på försöksbasis. Jag tycker att regeringen får fundera på den frågan.

Anf. 24 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Vi debatterar betänkandet om anställning under viss kompletterande utbildning för lärare. I propositionen föreslår regeringen en ändring i skollagen som innebär att den myndighet som regeringen bestämmer i skollagen ska bemyndigas att meddela föreskrifter om en försöksverksamhet med tidsbegränsade anställningar.

Detta innebär undantag från skollagens krav på legitimation och behörighet för att få undervisa i skolan. Undantaget gäller dock bara personer som ska bedriva undervisning i ämnen där det råder en bristsituation. Förutsättningar för undantag är också att personen i fråga har ämneskunskaper som motsvarar en behörighetsgivande examen samt att denne genomför en kompletterande pedagogisk utbildning för att uppnå en behörighetsgivande lärarexamen. Man kan få anställas under högst två år, med möjlighet till förlängning till högst tre år om det finns särskilda skäl för detta.

Det här är ett mycket bra förslag. Det råder brist på lärare framför allt i vissa naturvetenskapliga ämnen, teknik och moderna språk, samtidigt som det är få sökande till just dessa ämneslärarutbildningar. Då är det viktigt att man försöker att skapa alternativa vägar till läraryrket. Det här är ett av regeringens förslag där viljan är att göra läraryrket mer attraktivt.

Det här förslaget är också viktigt för att det kommer att skapa trygghet för personer med akademisk utbildning som är intresserade av läraryrket att våga ta språnget att vidareutbilda sig när de vet att de har stora chanser att bli tillsvidareanställda. Därmed vågar de kanske lättare byta yrkesinriktning.

Som med allt nytt som införs är det viktigt att man först prövar hur det fungerar innan man inför det i stor skala. Därför är förslaget att det ska införas som en försöksverksamhet under en begränsad tid och också enbart

gälla ämnen där det i dag råder stor brist på lärare. Det är bra eftersom man då inte riskerar att införa något som slår fel, utan man får en chans att utvärdera och rätta till det som eventuellt inte fungerat så bra under tiden som försöket pågått.

Regeringen tar flera initiativ för att göra läraryrket mer attraktivt. Detta förslag är ett av dem. Ett annat är lärarlönesatsningen. Ett som är på gång, som vi kunde se i propositionslistan som kom häromdagen, är kompletterande pedagogisk utbildning för personer med examen på forskarnivå. Nu jobbar man också intensivt med att få in nyanlända med pedagogisk kompetens i skolan.

Mycket är på väg åt rätt håll när det handlar om lärarfrågorna. Jag yrkar med det bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 25 MICHAEL SVENSSON (M):

Herr talman! I detta ärende instämmer vi i regeringens proposition, och därmed skulle jag kunna hålla tyst. Men jag tycker att det ändå förtjänar vissa kommentarer, framför allt om vad som inte står i propositionen.

Till att börja med tycker vi att det är positivt att vi i detta läge när vi har en stor brist på lärare öppnar upp för fler vägar. Det är viktigt att betona att lärarlegitimationen inte får tas bort eller holkas ur mer. Den är en garanti för att vi håller kvalitet och att vi har välutbildade lärare i Sveriges skolor.

Trots vad Gunilla Svantorp sa tycker vi inte att regeringen visat någon större handlingskraft i skolfrågorna, även om Gustav Fridolin hade ambition med sina 100 dagar. Den har enbart levererat ett tiotal propositioner till riksdagens utbildningsutskott. Många av dem var initierade under alliansregeringen.

Till skillnad från regeringspartierna har vi utvecklat vår skolpolitik. Vi har bland annat tillsatt Skolinitiativet. Där har vi samlat experter och skolforskare för att diskutera hur skolans framtida utmaningar ska mötas.

Propositionen som kom är som jag sa bra. Men det är en droppe i havet. Det krävs mycket mer. Vi behöver höja läraryrkets status ytterligare. Vi ligger fortfarande efter i internationella kunskapsmätningar, så mycket mer behöver göras.

Vi har också stora utmaningar. Under 2015 har över 70 000 barn varav 35 000 ensamkommande barn sökt asyl i Sverige. Det ställer helt nya krav på det svenska skolsystemet. Där förväntar vi oss mycket mer av regeringen. Att döma av propositionslistan som nyligen kom till riksdagen lyser förslagen med sin frånvaro.

Vi behöver fler och bättre vägar för att lära sig svenska. Därför vill vi öppna för att även folkhögskolorna ska kunna erbjuda språkintröduktion.

Vi vill ändra skollagen för gymnasiet så att man ska kunna kombinera ett gymnasieprogram med både språkintröduktion och yrkesintröduktion.

Vi har betonat vikten av att undanta pensionerade lärare från kravet på lärarlegitimation så att fler kan komma tillbaka och undervisa.

Vi vill vidare att svenska som andraspråk ska vara obligatoriskt på lärarutbildningen. Det är något som inte finns med i betänkandet som vi ska fatta beslut om.

Alltjämt är det viktigt att vi får fler lärare, att vi får fler lärare som har hoppat av komma tillbaka till yrket och att vi får fler människor som kommit till vårt land som har undervisningserfarenhet att hjälpa till i skolsystemet.

Herr talman! Som jag tidigare sa stöder vi propositionen.

Anf. 26 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Jag hade absolut inte tänkt att ta replik eftersom vi egentligen tycker samma i den här frågan. Men när Michael Svensson retar upp mig måste jag ju ta replik. Michael Svensson säger att vi inte gör någonting eller att vi gör för lite. Han säger att Moderaterna har tillsatt en skolgrupp av något slag. Jag kommer inte ihåg vad du kallade det.

Regeringen har tillsatt en skolkommision och startat en nationell samling för läraryrket. Regeringen är ute och talar med människor som är inom skolområdet för att göra rätt saker och slippa att införa saker som man sedan måste ändra på gång på gång, som vi såg under förra mandatperioden. Jag håller inte riktigt med dig, Michael Svensson. Regeringen gör väldigt mycket för att få läraryrket att bli mer attraktivt.

Anf. 27 MICHAEL SVENSSON (M) replik:

Herr talman! De utmaningar som vi nu ser började vi kunna skönja redan i augusti, september och oktober förra året med en stor våg som kom till Sverige. Vi hade redan problem tidigare i skolan. Jag hade förväntat mig fler propositioner på den lista som har presenterats. Jag vet att det finns tankar, som Gunilla Svantorp mycket riktigt nämnde innan.

Det finns många handlingskraftiga människor ute i vårt land. Jag ska inte nämna något namn här. Det finns någon som jag talat med som har en del att säga till om på det lokala planet som sa: I detta läge är det bättre att be om ursäkt i efterhand än att fråga om lov, eftersom vi måste handla nu. Egentligen ska handlingskraften och initiativet komma från regeringen. Det är där vi kan vara lite besvikna.

Anf. 28 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Jag håller inte med. Har man ansvar för skolan lokalt och nationellt, som vi har i det här fallet, har man mycket handlingsfrihet oavsett vilken nivå man än sitter på. Jag tycker nog att vi gör väldigt mycket för att möta den våg av människor som nu kommer hit.

Vi har inte minst avsatt 10 miljarder till kommunerna och dessutom 200 miljoner extra, om jag kommer ihåg rätt, till just skolan. Visst försöker vi att göra rätt saker. Man ska också komma ihåg att under hela förra året regerade regeringen med en budget som inte var vår budget. Det är klart att det har sina begränsningar.

Det ni ville prioritera i er budget, som var den som gick igenom, handlar inte lika mycket om skolan som vår budget gjorde. Vi hade vissa begränsningar i att genomföra vad vi ville göra. Vi har också ett parlamentariskt läge som inte är helt enkelt.

Jag hoppas att vi är överens om att skolan är en viktig arena där vi behöver komma överens över alla blockgränser för att göra det bra för våra barn och ungdomar.

Prot. 2015/16:55
20 januari

*Anställning under
viss kompletterande
utbildning*

Anf. 29 MICHAEL SVENSSON (M) replik:

Herr talman! Det var vår budget som gällde förra året, som Gunilla Svantorp sa. Det är väl därför som statsministern och finansministern kunde säga att svensk ekonomi fortfarande går som tåget. Det är glädjande.

Det är inte helt konstigt att vi har lite olika syn jag och Gunilla på hastigheten och initiativkraften. Men det är bra att vi verkar dela analysen att vi har många utmaningar i svensk skola.

Jag tror att det vi ser nu bara är en västanfläkt mot när vi har kommit tre, fyra, fem år framåt. Där är vi från oppositionen beredda att hjälpa till att lösa problemen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 10.38 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU5 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Kammaren godkände utskottets anmälan.
Utskottets anmälan lades till handlingarna.

KU7 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU9 Riksrevisionens rapport om aktivitetsersättning

Punkt 1 (Aktivitetsersättningen)

1. utskottet
 2. res. 1 (M, C)
- Votering:
200 för utskottet
96 för res. 1
19 avstod
34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 S, 41 SD, 21 MP, 19 V, 14 KD

För res. 1: 77 M, 19 C

Avstod: 1 MP, 18 L

Frånvarande: 8 S, 7 M, 7 SD, 3 MP, 3 C, 2 V, 1 L, 2 KD, 1 -

Maria Ferm (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU8 Anställning under viss kompletterande utbildning

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Permanent införande av förslaget och i alla ämnen)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

272 för utskottet

41 för res.

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 S, 76 M, 22 MP, 19 C, 19 V, 17 L, 14 KD

För res.: 41 SD

Frånvarande: 8 S, 8 M, 7 SD, 3 MP, 3 C, 2 V, 2 L, 2 KD, 1 -

§ 11 Bordläggning

Följande dokument anmälde och bordlades:

EU-dokument

KOM(2015) 670 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning nr 562/2006 (EG) vad gäller stärkandet av kontrollerna mot relevanta databaser vid de yttre gränserna

KOM(2015) 671 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en europeisk gräns- och kustbevakning och om upphävande av förordning (EG) nr 2007/2004, förordning (EG) nr 863/2007 och rådets beslut 2005/267/EG

§ 12 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 19 januari

2015/16:316 Insatser för ökad integration på arbetsmarknaden
av *Katarina Brännström* (M)
till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 19 januari

2015/16:638 Skolans arbete mot våldsbejakande extremism
av *Marta Obminska* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2015/16:639 Kontakt med länder som hyr JAS 39 Gripen
av *Lena Asplund* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:640 Minskade resurser till Inspektionen för vård och omsorg
av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:641 Försvarsindustrin och dess antikorrupsionsarbete
av *Lena Asplund* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:642 Situationen för marockanska gatubarn
av *Sofia Damm* (KD)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 19 januari

2015/16:557 Erfaren arbetskraft
av *Elisabeth Svantesson* (M)
till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:563 Utvidgat uppdrag för offentliga biträden
av *Cecilia Widegren* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:564 Ändrad schablonersättning
av *Cecilia Widegren* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

den 20 januari

Prot. 2015/16:55
20 januari

2015/16:590 Polisens arbetsätt

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:594 Flickors mänskliga rättigheter

av *Boriana Åberg* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:595 Mörkande av sexuella övergrepp

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:596 Förtroende för polisedningen

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 16.03.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanrådets början till ajourneringen

kl. 10.38 och

av tredje vice talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Avsigelser.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 6 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen	3
Konstitutionsutskottets betänkande 2015/16:KU5	3
Anf. 1 EMANUEL ÖZ (S).....	3
(Beslut fattades under § 10.)	5
§ 7 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse	5
Konstitutionsutskottets betänkande 2015/16:KU7	5
Anf. 2 EMILIA TÖYRÄ (S).....	5
Anf. 3 MARIA ABRAHAMSSON (M).....	6
Anf. 4 JONAS MILLARD (SD)	7
Anf. 5 AGNETA BÖRJESSON (MP)	8
Anf. 6 PER-INGVAR JOHNSSON (C).....	9
(Beslut fattades under § 10.)	10
§ 8 Riksrevisionens rapport om aktivitet ersättning	10
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2015/16:SfU9	10
Anf. 7 LOTTA FINSTORP (M)	10
Anf. 8 SOLVEIG ZANDER (C).....	12
Anf. 9 KERSTIN NILSSON (S).....	14
Anf. 10 LOTTA FINSTORP (M) replik	15
Anf. 11 KERSTIN NILSSON (S) replik.....	16
Anf. 12 LOTTA FINSTORP (M) replik	16
Anf. 13 KERSTIN NILSSON (S) replik.....	17
Anf. 14 SOLVEIG ZANDER (C) replik.....	17
Anf. 15 KERSTIN NILSSON (S) replik.....	17
Anf. 16 SOLVEIG ZANDER (C) replik.....	18
Anf. 17 KERSTIN NILSSON (S) replik.....	18
Anf. 18 RICKARD PERSSON (MP).....	18
Anf. 19 SOLVEIG ZANDER (C) replik.....	20
Anf. 20 RICKARD PERSSON (MP) replik.....	21
Anf. 21 SOLVEIG ZANDER (C) replik.....	21
Anf. 22 RICKARD PERSSON (MP) replik.....	22
(Beslut fattades under § 10.)	22
§ 9 Anställning under viss kompletterande utbildning	22
Utbildningsutskottets betänkande 2015/16:Ubu8.....	22
Anf. 23 ROBERT STENKVIST (SD)	22
Anf. 24 GUNILLA SVANTORP (S).....	23
Anf. 25 MICHAEL SVENSSON (M).....	24
Anf. 26 GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	25
Anf. 27 MICHAEL SVENSSON (M) replik	25
Anf. 28 GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	25
Anf. 29 MICHAEL SVENSSON (M) replik	26
(Beslut fattades under § 10.)	26

Ajournering.....	26	Prot. 2015/16:55
Återupptagna förhandlingar	26	20 januari
§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	26	-----
KU5 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen	26	
KU7 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse	26	
SfU9 Riksrevisionens rapport om aktivitetsersättning	26	
UbU8 Anställning under viss kompletterande utbildning	27	
§ 11 Bordläggning	27	
§ 12 Anmälan om interpellation	28	
§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	28	
§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	28	
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 16.03.....	29	